

Miten hyödyntää muiden tekstejä?

Sisältö

- Mikä on mentoriteksti?
- Mitä mentoriteksti ei ole?
- Erilaisia tapoja hyödyntää mentoritekstejä
- Huomioita mentoritekstin valintaan

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-NC](#)

Mikä on mentoriteksti?

- Mentoritekstit toimivat esimerkkiteksteinä. Ne tarjoavat vertailukohtaan, jota vasten omaa tekstiä voi kehittää.
- Mentoritekstit auttavat kirjoittamisessa ja antavat työkaluja itsenäiseen tekstin tarkasteluun. Mentoritekstit kehittävät myös sanallistamisen taitoa.
- Mentoritekstejä voidaan hyödyntää kirjoitusprosessin eri vaiheissa eri tarkoituksiin.
 - Mentoritekstit opettavat havainnoimaan oman tekstin rakenteita, kun mentoritekstiä analysoi ja vertaa omaansa.
 - Omia tekstejä kirjoittaessa voi palata tutkimaan mentoritekstissä käytettyjä valintoja.
 - Mentoriteksteistä voidaan tarkastella myös sitä, mikä ei toimi.

Mentori

Neuvonantaja; vars. vanhempi kollega tms., joka toimii nuoremman ammatillisena tukihenkilönä ja ohjaajana.

- Kielitoimiston sanakirja

Mitä mentoriteksti ei ole?

Mentoriteksti ei ole plagiointia!

- Mentoritekstit opettavat tarkastelemaan omaa tekstiä. Mentoritekstit tuovat näkökulmia ja ohjaavat kirjoittajaa. On aina kirjoittajan oma valinta, käyttääkö mentoritekstin tarjoamia kirjoittamisen keinoja omassa tekstissään.
- [Plagiointi](#) on tekijänoikeuksien loukkaamista, kun epärehellisesti väitetään toisen tekemää työtä omaksi.

Mentoritekstiksi kannattaa valita eri aihetta käsittelevä teksti, jos ei luota omiin taitoihinsa olla plagioimatta.

Erilaisia tapoja hyödyntää mentoritekstejä

- Mentoritekstejä voi olla yksi tai useampi tarkastelussa.
- Mentoritekstejä voi hyödyntää kirjoitusprosessin eri vaiheissa, esim.
 - kirjoittamisen aloittamisessa
 - tekstin sisällön ideoimisessa
 - tekstin rakenteen suunnittelussa
 - tekstin viimeistelyssä.
- Mentoritekstejä voi hyödyntää tekstin eri osa-alueissa, esim.
 - aloituksessa ja lopetuksessa
 - lauserakenteissa
 - otsikoinnissa
 - välimerkkien käytössä
 - kuvioiden ja selosteiden merkitsemisessä.

Esimerkki

Mentoriteksti: Aloitukset opinnäytetöissä

Suoraan asiaan

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia JYP Jyväskylä Oy:n sosiaalisen median seuraajia.

Määritelmä

Suomen energiatehokkuuslaki (1429/2014) on vuodesta 2015 toimeenpannut EU:n asettamaa energiatehokkuusdirektiivia (EU/27/2012), joka tuli voimaan vuonna 2012.

Väite

Materiaalien ohjauksella voidaan vaikuttaa yritysten kilpailukykyyn ja kannattavuuteen. Varastointi sitoo yritysten rahavarjoja ja heikentää sen maksuvalmiutta, joten vain tarkoituksenmukainen varastointi on kannattavaa.

Tausta

Maamme musiikkioppilaitosten jokapäiväinen työskentely järjestetään taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta (Opetushallitus 2005, 4–5). Tämän opetussuunnitelman mukaisesti musiikin opiskelijat ohjataan jo varhain yhteismusisoinnin: kuoro- ja orkesteritoiminnan sekä yhtyesoiton pariin.

Retorinen kysymys

Peruskoulun aikana usea meistä on opetellut kuvaamataidontunnilla värien perusopin tietoutta ja saanut kokeilla mitä värejä syntyy, kun niitä sekoittaa toisiinsa. Entä jos jokaiselle värille annettaisiin musiikillinen soiva vastine?

Esimerkki

Pedagoginen osaaminen, sensitiivisyys vuorovaikutustaidoissa sekä musiikilliset taidot ovat varhaisiän musiikinopettajan työkaluja. Näitä työkaluja tulisi voida hyödyntää myös verkko-opetuksessa. (Huhtinen-Hildén 2015.)

Esimerkki esseeseen rakenneanalyysistä

- Johdatus lukuun

Tässä luvussa käsitellään oppimisen ongelmana aikuisten lukivaikeutta, sen syytaustoja ja seurauksia. Lukemisen ja kirjoittamisen vaikeus eli lukivaikeus on kehityksellinen ja usein perinnöllinen vaikeus (Nukari 2010, 16–17). Tautiluokitus ICD-10:n mukaan lukemiskyvyn häiriö ja kirjoittamiskyvyn häiriö ovat oppimisen häiriöitä, joissa luku- ja/tai kirjoitustaidon kehittymiseen liittyvät merkittävät puutteet eivät ole selitettävissä pelkästään älykkyydellä, näön epätarkkuudella tai riittämättömällä koulutuksella (F81 Oppimiskyvyn häiriöt 2020; F81.0 Lukemiskyvyn häiriö 2020; F81.1 Kirjoittamiskyvyn häiriö 2020). Lukivaikeus liittyy siis aivotoimintaan eikä laiskuuteen tai yrittämättömyyteen.

Lukivaikeuden keskeisenä piirteenä on fonologisten eli äännteisiin liittyvän tiedon hahmottamisen ja prosessoinnin vaikeus. Tällöin haasteita ilmenee sanojen tarkassa ja sujuvassa tunnistuksessa. (Nukari 2010, 16–17; 1 Oppimisvaikeudet 2016.) Lukivaikeuteen liittyykin usein lyhytkestoisien muistin ongelmat ja heikko työmuisti. Esimerkiksi työmuistia tarvitaan lukuhetkellä äänneiden muistamisessa, sanojen ja lauseiden kokoamisessa sekä asiasisältöjen jäsentämisessä. Luetun unohtaminen ja asiasisältöjen haltuunoton haasteet hidastavat puolestaan lukemista. (Holopainen 2017; Turpeinen 2011; Nukari 2010, 17.)

Sekä Turpeisen (2011) että Kuntoutussäätiön (Nukari 2010) toteuttaman neuropsykologisen tutkimuksen mukaan yleisin oppimisvaikeus aikuisilla on lukivaikeus. Nukarin (2010, 17) mukaan Lehtola ja Lehto (2000) tuovat esille lukemisen hitauden olevan nimenomaan aikuisilla keskeinen lukivaikeuden piirre. Kun tekstimäärät kasvavat muun muassa kolmannella asteella ja työelämässä, tarvitaan myös entistä enemmän sujuvaa ja nopeaa tekstin prosessointia (Nukari 2010, 17). Holopainen (2017) toteaaakin lukivaikeuden olevan kehityksellistä, jolloin se voi kehittyä ja ilmetä vasta aikuisena tekstien muuttuessa haastavammiksi. Nukarin (2010, 17) mukaan Ahonen ja Haapasalo (2008) tuovatkin esille huolen siitä, että lieväkin hitaus lukemisessa voi muodostua haitaksi opinnoissa ja työelämässä.

Yhtä toimivaa tapaa ei ole tukea opiskelijaa lukivaikeudessa. Turpeinen (2011) nostaa esille, että kun lukivaikeuteen liittyy hahmottamisen ja muistamisen vaikeutta, syntyy hetkessä lähes 30 lukivaikeuden eri variaatiota. Tapa tukea yhtä opiskelijaa, ei siis välttämättä sovi toiselle. Turpeisen mukaan tällöin on tärkeää, että opiskelija itse sanallistaa, millaiset asiat ovat haastavia ja miksi. Tällöin opiskelija voi oman toimintansa reflektion kautta löytää nimenomaan itseään parhaiten auttavat tukimuodot tai pyytää niihin apua. (Turpeinen 2011.)

Mikä on tekstin ydinviesti?

Mitä tekstin osia on?

Mitä kappaleet käsittelevät?

Mitkä ovat kappaleiden merkityssuhteet toisiinsa?

Mikä on asioiden käsittelyjärjestys?

Määrittely

Pääkäsite

Syytaustat

Pääkäsite

Lukivaikeus aikuisilla

Asiayhteydet

Opiskelijan haasteet

Seuraukset

Kirjoittajan omaa ajatusta

Lähteitä kaikissa kappaleissa

- Kappalejaot

Huomioita mentoritekstin valintaan

- Mahdollisille mentoriteksteille voi esittää seuraavia kysymyksiä:
 - Onko tekstin tavoite sama kuin omalla tekstilläni? Miksi teksti on kirjoitettu?
 - Vastaako tekstilaji omaa tekstiäni? Mitä samaa tekstissä on kuin omassani? Entä eroja?
 - Mitä tavoiteltavaa tekstissä mahdollisesti on? Mitä voin oppia tekstistä?
- Mentoritekstejä kannattaa arkistoida niin, että ne löytää tarvittaessa helposti.
 - Lajitteluperusteita voivat olla esim. tekstilaji, aihe ja tekstin tarkoitus/pyrkimys.
 - Arkistointialustaksi kannattaa valita sellainen, josta mentoritekstit on helppo lukea tai tarvittaessa jakaa.

Lähteet

Gallagher, K. 2014. Making the Most of Mentor Texts. Educational Leadership 71, 7, 28–34. Pdf-tiedosto Teksasin Aringtonin yliopiston kirjaston verkkosivuilla. Viitattu 26.9.2022.

<https://uta.instructure.com/courses/99099/pages/readings-for-module-1-click-here>.

Graham, S. & Harris, K. R. 2000. The Role of Self-Regulation and Transcription Skills in Writing and Writing Development. Educational Psychologist 35, 1, 3–12. Viitattu 26.9.2022.

<https://ssr.site.files.wordpress.com/2018/02/graham--harris-2000-the-role-of-self-regulation-and-transcription-skills-in-writing.pdf>.

Kallionpää, O. 2015. Uusien kirjoitustaitojen opetus – luovaa ja yhteisöllistä kirjoittamista osallisuuden kulttuurissa. Scriptum 4, 44–75. Viitattu 26.9.2022.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/82212/Kallionp%c3%a4%c3%a4%20Uusien%20kirjoitustai-tojen%20opetus%202015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Pentikäinen, J. 2021. Mentoritekstit kirjoittajaksi oppimisen tukena. Opettajien kokemuksia ja oppimiskäsityksen luonnostelua. Scriptum 1, 103–135. Viitattu 25.8.2022.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/76562/1/scriptum121%20Pentik%C3%A4inen.pdf>.

Pentikäinen, J. 2022. Mentoriteksti kirjoittajan tukena - lukeminen kirjoittajan tavoin. Opetushallituksen verkkosivut. Viitattu 25.8.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mentoriteksti-kirjoittajan-tukena-lukeminen-kirjoittajan-tavoin>.

Pentikäinen, J. & Svinhufvud, K. 2021. Riittävän hyvää kirjoittamista: Opas kouluun ja koulunjälkeiseen elämään. Helsinki: Art House.

Torppa, T. 2014. Työssään kirjoittavan opas. Helsinki: Alma Talent.

Esimerkit

Aaltio, S. 2016. Musiikinteoriaa värien avulla – Värioppia musiikin avulla? Värit musiikin opettamisen apuvälineenä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, hyvinvointi- ja kulttuuriala, musiikin koulutusohjelma. Viitattu 28.9.2022.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/112391/Sini%20Aaltio.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Aarra-Hyytinen, H. 2022. EOQ optimointi Relex-järjestelmässä. Optimaalisen tilauseräkoon vaikutus kustannuksiin. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, tekniikan ala, logistiikan tutkinto-ohjelma. Viitattu 28.9.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/774198/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6_Aarra-Hyytinen_Heli.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Palviainen, J. 2022. Lämpökeskuksen energiatehokkuus ja sen kehittäminen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, tekniikan ala, energia- ja ympäristötekniikan tutkinto-ohjelma. Viitattu 28.9.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/774296/Opinnaytetyo_Palviainen_Janne.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Parviainen, M. 2020. Katsaus etäopetukseen – varhaisiän musiikkikasvatuksen videoprojekti keväällä 2020. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, kulttuuriala, musiikin tutkinto-ohjelma. Viitattu 28.9.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/354685/Opinnaytetyo_Parviainen_Matleena.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Pihlava, A. 2020. Sitouttaminen urheiluseuraan. JYP Jyväskylä Oy. Opinnäytetyö, AMK. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, liiketalouden ala, Sport Business and Management. Viitattu 28.9.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/343726/Pihlava_Arttu.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Soikkeli, I. 2016. Auta – älä häiritse! Puhallinpedagogi orkesterinjohtajana. Käsityksiä harrastajapuhallinorkesterin johtajan roolista. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, kulttuuriala, musiikin tutkinto-ohjelma. Viitattu 28.9.2022.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114515/Soikkeli_Ilpo_F6250.pdf?sequence=1&isAllowed=y.